

**Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Śródkresowy przegląd wieloletnich ram finansowych:
perspektywa regionalna i lokalna**

(2023/C 257/03)

Sprawozdawca: Thomas HABERMANN (DE/EPL), starosta powiatu Rhön-Grabfeld

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

1. Stwierdza, że rosyjska wojna napastnicza w Ukrainie i trwająca okupacja terytoriów ukraińskich z naruszeniem prawa międzynarodowego nie tylko powodują tam ogromne zniszczenia i cierpienia, ale również dotkliwie odbijają się na Unii Europejskiej, jej państwach członkowskich oraz władzach lokalnych i regionalnych zarówno na obszarach wiejskich, jak i miejskich.
2. Zauważa przy tym, że Unia Europejska po pandemii COVID-19 nie powróciła jeszcze w pełni do normalnego stanu, co już spowodowało obciążenie finansowe, zwłaszcza dla władz lokalnych i regionalnych.
3. Zwraca uwagę, że obecne wieloletnie ramy finansowe (WRF) powstały jeszcze przed wybuchem wojny w Ukrainie, pandemią COVID-19, wysokimi kosztami energii i wysoką inflacją. A zatem już dwa lata po przyjęciu tych ram jasne jest, że nie mogą stanowić odpowiedzi na obecne kryzysy.
4. Dlatego z zadowoleniem przyjmuje fakt, że porozumienie międzyinstytucjonalne towarzyszące wieloletnim ramom finansowym zobowiązuje Komisję Europejską do przedstawienia śródkresowego przeglądu WRF, oraz wzywa do kompleksowej oceny ich zakresu, w tym pułapów budżetowych, ich funkcjonowania i środków elastyczności.
5. Podkreśla znaczenie zasad horyzontalnych, na których opierają się WRF i wszystkie powiązane strategie polityczne UE, w szczególności w odniesieniu do realizacji celów Unii w zakresie klimatu i różnorodności biologicznej oraz promowania równości płci. Podkreśla, że w przeglądzie należy utrzymać te zasady w centrum WRF i umożliwić Unii wywiązanie się z jej zobowiązania do zapewnienia wszystkim sprawiedliwej, odpornej, zrównoważonej i społecznie sprawiedliwej odbudowy, w tym do wdrożenia zmienionych ram Unii w zakresie klimatu, energii i środowiska do 2030 r. z myślą o osiągnięciu przez UE neutralności klimatycznej do 2050 r.
6. Podkreśla, że struktura WRF ma ogromny wpływ na rozwój społeczności lokalnych i regionalnych, a znaczna część funduszy europejskich jest wykorzystywana bezpośrednio do wzmacniania gmin i regionów.
7. Ponownie podkreśla znaczenie europejskiej polityki spójności dla osiągnięcia spójności gospodarczej, terytorialnej i społecznej we wszystkich regionach. Bez tego kluczowego europejskiego filaru wsparcia powodzenie europejskiego jednolitego rynku byłoby zagrożone. Zobowiązuje się do działania w ramach Sojuszu na rzecz Spójności na rzecz zapewnienia, by w przyszłych WRF silna i ulepszona polityka spójności nadal odgrywała centralną rolę w Europie.
8. Zauważa, że niskie wskaźniki absorpcji funduszy spójności UE w niektórych krajach wynikają głównie z późnego zatwierdzenia programów i z faktu, że w szeregu różnych unijnych programów wsparcia obowiązują różne zasady i równolegle występują rozbieżne terminy zobowiązań i płatności (np. Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF), REACT-EU, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST), fundusze strukturalne i inwestycyjne), a okresy planowania i wdrażania są zbyt krótkie na interwencje kryzysowe *ex post*. Wzywa do dostosowania przepisów dotyczących różnych funduszy objętych zarządzaniem dzielonym na mocy rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i podkreśla, że obecne niskie wskaźniki absorpcji w niektórych programach nie mogą być wykorzystywane jako pretekst do zmniejszania budżetu w ramach polityki spójności.

WRF, które wspierają inwestycje na szczeblu lokalnym i regionalnym

9. Podkreśla, że wysoka inflacja, koszty zakwaterowania i integracji uchodźców oraz opieki nad nimi, a także gwałtowny wzrost kosztów energii stanowią poważne wyzwanie dla władz lokalnych i regionalnych. Nawet w silniejszych gospodarczo państwach członkowskich władze lokalne często nie już są w stanie własnymi siłami zrealizować niezbędnych inwestycji. Dodatkowo niedobór surowców, niedostatek wykwalifikowanej siły roboczej oraz niestabilne łańcuchy dostaw stanowią kolejne wyzwania zagrażające stabilności gospodarczej w Europie.

10. Zauważa, że ponad połowa zasobów FST pochodzi z instrumentu Next Generation EU i ma jedynie skrócony czas trwania do 2023 r. Stwierdza z zaniepokojeniem, że całkowicie nowy FST znajduje się pod ogromną presją inwestycyjną w pierwszych latach, co nie ma miejsca w przypadku ustanowionych funduszy polityki spójności. Wzywa do przedłużenia okresu inwestycyjnego zasobów FST z NGEU (np. poprzez przedłużenie terminów zobowiązań), tak aby nie zagrozić odpływowi środków i zapewnić pełne wykorzystanie zasobów FST na skuteczne i zrównoważone projekty zgodnie z celami Europejskiego Zielonego Ładu.

11. Zwraca uwagę, że wdrożenie znacznej części celów przyjętych z myślą o osiągnięciu wspólnych celów europejskich wymaga sporych inwestycji na szczeblu lokalnym i regionalnym, co bezpośrednio wpływa na budżety na szczeblu niższym niż krajowy. Dotyczy to między innymi – choć nie tylko – celów cyfrowych UE oraz Europejskiego Zielonego Ładu lub pakietu „Gotowi na 55”, w ramach którego ponad połowę niezbędnych inwestycji trzeba zrealizować na szczeblu lokalnym i regionalnym.

12. Wzywa do – dawno już opóźnionego – wycofania szkodliwych dotacji oraz do zapewnienia spójności między wszystkimi funduszami i programami UE w WRF po 2027 r. Nalega, aby projekty i programy, które są niezgodne z celem ograniczenia globalnego ocieplenia do poziomu poniżej 1,5 °C lub z celem zatrzymania i odwrócenia procesu utraty różnorodności biologicznej, nie kwalifikowały się do wsparcia w następnych WRF.

13. Przypomina, że władze lokalne i regionalne są przeciążone istniejącymi zobowiązaniami inwestycyjnymi ze względu na złą sytuację budżetową w wielu miejscach, i obawia się, że ogólny spadek inwestycji publicznych poważnie zagrozi osiągnięciu ogólnoeuropejskich celów (takich jak cele Europejskiego Zielonego Ładu) oraz dobrobytowi obywateli i ogólnemu potencjałowi gospodarczemu regionów i gmin.

14. Uważa zatem, że w tej sytuacji samo wzmocnienie WRF bez jednoczesnego wzmocnienia zdolności inwestycyjnych władz lokalnych i regionalnych nie byłoby właściwe. Jest też zdania, że w tym kontekście ważne jest promowanie strategii rozwoju terytorialnego (RLKS/ZIT), w razie potrzeby poprzez obowiązkowe stosowanie, w celu zaangażowania poziomów sprawowania rządów najbliższej obywateli w planowanie, konsultacje, wdrażanie i zarządzanie funduszami.

15. Stwierdza, że chociaż fundusze europejskie mogą istotnie wspierać wspólnoty terytorialne szczebla niższego niż krajowy, nie wszędzie będą one wystarczające, aby umożliwić inwestycje na szczeblu lokalnym i regionalnym niezbędne do realizacji celów europejskich.

16. Nadmienia przy tym, że w większości państw członkowskich nie istnieją mechanizmy automatycznego i pełnego rekompensowania przez wyższe poziomy administracji takich kosztów, które zostały poniesione przez władze lokalne i regionalne w wyniku realizowania celów europejskich.

17. Uważa, że silna, konkurencyjna i zrównoważona UE będzie możliwa tylko wtedy, gdy wszystkie poziomy sprawowania rządów będą dysponowały wystarczającymi, wzajemnie powiązаныmi i uzupełniającymi się zasobami budżetowymi. Z tego względu wzywa do faktycznego przeglądu WRF, uwzględniającego nowe wyzwania i zapewniającego dodatkowe środki do stawienia im czoła.

18. Jest zdania, że w przypadku nowych inicjatyw ustawodawczych UE Komisja powinna ocenić, jak wysokie są koszty wdrażania na odpowiednim poziomie, czy na szczeblu krajowym istnieją mechanizmy kompensacyjne i w jakim zakresie do ich kompensowania przyczynią się środki z WRF. Wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia wystarczających środków na skompensowanie wydatków w przypadku luki inwestycyjnej w celu zapewnienia kompleksowego i spójnego rozwoju.

19. Wzywa Komisję Europejską, aby jeszcze przed opracowaniem celów dokonała analizy tych aspektów na podstawie kompleksowej oceny oddziaływania terytorialnego, która powinna obejmować zarówno państwa członkowskie, jak i centra regionalne.

20. Podkreśla, że w ósmym sprawozdaniu na temat spójności wzywa się do wzmocnienia ocen oddziaływania terytorialnego i weryfikacji wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich, tak aby lepiej uwzględnić potrzeby i specyfikę różnych terytoriów UE. Nawiązuje tu również do opinii KR-u „Nie szkodzić spójności – zasada przekrojowa przyczyniająca się do spójności jako ogólnego celu i wartości UE” ⁽¹⁾. Wzywa władzę budżetową do wykorzystania przeglądu WRF w celu dodania środków finansowych na finansowanie tych ocen oddziaływania terytorialnego.

WRF, które wzmocniają Unię Europejską i zwiększają jej odporność

21. Stwierdza, że w ostatnich latach w sytuacjach kryzysowych zdolność Unii do reagowania była ograniczona z powodu długich dyskusji na temat budżetu i finansowania nowych działań oraz ze względu na fakt, że instrumenty elastyczności budżetowej nie były wystarczające. Podkreśla swoje przekonanie, że śródkresowy przegląd WRF został uzgodniony w celu sprostania tym nieprzewidywalnym nowym wyzwaniom.

22. Uważa, że WRF nie odpowiadają aktualnym potrzebom i wymagają przeglądu.

23. Zwraca uwagę, że WRF i zasoby własne są ze sobą powiązane. Wzywa Radę i Komisję do przestrzegania harmonogramu wprowadzania nowych zasobów własnych, uzgodnionego w prawnie wiążącym porozumieniu międzyinstytucjonalnym podpisanym w grudniu 2020 r. i niezbędnego do pokrycia co najmniej spłaty NextGenerationEU.

24. Z zadowoleniem przyjmuje to, że Komisja Europejska w 2023 r. przedstawi propozycje dotyczące kolejnych źródeł dla rzeczywistych zasobów własnych. Podkreśla, że te nowe dochody powinny wejść do budżetu UE jako dochody nieprzeznaczone na określony cel i służyć nie tylko refinansowaniu zadłużenia w ramach instrumentu NextGenerationEU, ale także wzmocnieniu zdolności budżetu UE do reagowania na kryzysy, w myśl art. 174 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Powinny one również w ramach prawa pierwotnego i przy pełnym uwzględnieniu kompetencji państw członkowskich pomóc w rozwiązaniu pilnych problemów politycznych w otoczeniu gospodarczym charakteryzującym się inflacją i wysokimi cenami energii oraz w zmniejszeniu zależności UE od zasobów opartych na DNB. Reforma systemu zasobów własnych powinna w pełni uwzględniać zbadanie konsekwencji dla gmin i regionów w ramach ocen oddziaływania terytorialnego, odpowiednie postanowienia Traktatu UE. Należy w dalszym ciągu ograniczać zależność UE od istniejących zasobów własnych opartych na DNB.

25. Zwraca uwagę, że jeszcze przed wprowadzeniem nowych zasobów własnych należy przeanalizować ich wpływ na władze lokalne i regionalne, przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe w UE. Trzeba szczególnie wziąć pod uwagę istniejące systemy opodatkowania na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, aby uniknąć konkurencji między poziomem europejskim i krajowym, regionalnym lub lokalnym, a nawet podwójnego opodatkowania. Tu wskazuje się również na opinię KR-u „Kolejna generacja zasobów własnych dla budżetu UE” ⁽²⁾.

26. Ponawia swój apel z opinii „Zapewnienie użyteczności ETS i CBAM dla miast i regionów UE” ⁽³⁾ o przydzielenie części nowych dochodów bezpośrednio poziomowi odpowiedzialnemu za realizację powiązanych celów europejskich.

27. Jest zdania, że WRF powinny przyczyniać się do decentralizacji poprzez wzmocnienie odporności i zdolności inwestycyjnych władz lokalnych i regionalnych w terenie. Łączenie zdolności na szczeblu europejskim nie może narażać na szwank odporności na sytuacje kryzysowe ani zdolności władz szczebla niższego niż krajowy do reagowania.

28. Stanowczo wzywa Komisję Europejską do przeanalizowania możliwych modeli uczestnictwa w negocjacjach, dystrybucji, programowaniu i wdrażaniu funduszy spójności (w szczególności funduszy objętych rozporządzeniem w sprawie wspólnych przepisów i EFRROW) w celu optymalizacji zaangażowania władz regionalnych i lokalnych na wszystkich etapach zarządzania funduszami UE w latach 2028–2034. Do przeprowadzenia tej analizy należy wykorzystać wnioski wyciągnięte z pierwszej połowy WRF.

29. Proponuje utworzenie w WRF centralnej i kompleksowej rezerwy na reagowanie kryzysowe, która – jeśli nie zostanie wykorzystana do końca okresu budżetowego – powinna zostać wykorzystana w ramach odpowiednich funduszy do wzmocnienia zapobiegania kryzysom na szczeblu lokalnym i regionalnym z uwzględnieniem przedłużonych okresów wdrażania środków już zaprogramowanych.

⁽¹⁾ COTER-VII/026 (zob. s. 16 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽²⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Kolejna generacja zasobów własnych dla budżetu UE (Dz.U. C 79 z 2.3.2023, s. 99).

⁽³⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Zapewnienie użyteczności ETS i CBAM dla miast i regionów UE (Dz.U. C 301 z 5.8.2022, s. 116).

30. Przypomina, że odbudowa Ukrainy jest koniecznością i moralnym obowiązkiem Europy. Niezbędna będzie ogólnoeuropejska koordynacja bezpośrednich działań wspierających państw członkowskich i dodatkowych zasobów poza obecnymi WRF Unii⁽⁴⁾. Działania te można by zapewnić m.in. poprzez dalsze rozwijanie mechanizmu wielostronnej platformy koordynacji darczyńców dla Ukrainy, wspieranej przez Komisję. Strategia odbudowy powinna w jak największym stopniu opierać się na metodyce polityki spójności UE, aby również jak najlepiej przygotować Ukrainę do ścieżki przystąpienia do UE i do zbliżenia przepisów do unijnego dorobku prawnego.

WRF, które odpowiednio finansują realizację polityki europejskiej

31. Stwierdza, że w przeszłości Komisja Europejska regularnie proponowała nowe środki i w kwestii finansowania czyniła ogólne odniesienie do polityki regionalnej lub Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) bez sprawdzania, czy fundusze na finansowanie działań w terenie na podstawie programów lub planów rzeczywiście są dostępne.

32. W związku z tym podkreśla, że nowe zadania UE wymagają również nowych zasobów, i z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie porozumienia międzyinstytucjonalnego między Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie nowych zasobów własnych, w tym harmonogramu wprowadzania nowych zasobów własnych. Zwraca się zatem do Komisji Europejskiej – w kontekście nowych zamierzeń europejskich – o sprawdzenie, czy w WRF są dostępne środki na te cele i czy można wykorzystać te fundusze we wszystkich państwach członkowskich na realizację celów. Odnośnie do funduszy polityki regionalnej należy dokładnie sprawdzić, czy istniejące środki nie zostały już zarezerwowane na inne cele lub czy ich wykorzystanie nie wymaga dostosowania programów operacyjnych.

33. Apeluje o dostosowanie WRF do strategii politycznych UE oraz do zapewnienia środków finansowych niezbędnych do ich wdrożenia. Podkreśla, że przegląd WRF powinien zostać wykorzystany do skorygowania niedociągnięć w obecnym budżecie wieloletnim.

34. Podkreśla, że Komisja Europejska musi zadbać o to, by Unia wywiązała się ze swoich międzynarodowych zobowiązań w dziedzinie klimatu pod względem finansowym, oraz zapewnić środki na międzynarodowe finansowanie działań związanych ze zmianą klimatu zgodnie z podjętymi zobowiązaniami, a w szczególności zapewnić finansowanie funduszu strat i szkód uzgodnionego podczas COP27 oraz odpowiednich programów w ramach Instrumentu Sąsiedztwa i Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (ISWMR) – „Globalny wymiar Europy”.

35. Podkreśla, że KR od samego jego założenia niemal 30 lat temu był organem niedofinansowanym w porównaniu z instytucjami UE wykonującymi podobne zadania na mocy prawa pierwotnego⁽⁵⁾. Mimo to skutecznie promował lepsze stanowienie prawa i środki na rzecz oceny oddziaływania terytorialnego oraz wzmacniał demokrację europejską za pośrednictwem demokratycznie wybranych przedstawicieli lokalnych i regionalnych.

36. Ponownie zaznacza, że budżet instytucjonalny KR-u w 2022 r. stanowił mniej niż 1 % linii budżetowej 7 „Europejska administracja publiczna”⁽⁶⁾ oraz że inwestycje w KR sprzyjają realizacji priorytetów politycznych UE, skoro 70 % unijnych celów wdraża się na szczeblu lokalnym i regionalnym, a władze lokalne i regionalne odpowiadają średnio za połowę inwestycji publicznych, jedną trzecią wydatków publicznych i jedną czwartą dochodów podatkowych.

37. Dlatego podkreśla, że pieniądze podatników powinny być rozdzielane bardziej według klucza administracyjnego WRF (linia budżetowa 7), aby przywrócić zaufanie i wzmocnić dialog z obywatelkami i obywatelami, zwłaszcza za pośrednictwem dwóch zgromadzeń politycznych UE składających się z demokratycznie wybranych członków, a mianowicie Parlamentu Europejskiego i Europejskiego Komitetu Regionów. Należy przy tym pamiętać o znacznym zaufaniu obywateli do decydentów regionalnych i lokalnych oraz o wnioskach Konferencji w sprawie przyszłości Europy⁽⁷⁾.

(4) Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Rola miast i regionów UE w odbudowie Ukrainy (Dz.U. C 498 z 30.12.2022, s. 12), pkt 3.

(5) „Wzmacnianie demokracji w UE: uwolnienie potencjału miliona polityków lokalnych i regionalnych”, Europejski Komitet Regionów, s. 6.

(6) 154. sesja plenarna KR-u w dniu 15 marca 2023 r. – załącznik 1 – Szczegółowy projekt budżetu KR-u na 2024 r., COR-2023-00005-01-00-NB-REF, s. 9.

(7) Konferencja w sprawie przyszłości Europy, sprawozdanie z ostatecznych wyników, maj 2022 r., m.in. wzmocnienie demokracji przedstawicielskiej „nie tylko podczas wyborów europejskich, ale również przed wyborami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi” (propozycja Konferencji w sprawie przyszłości Europy 38.4), zaangażowanie w kwestie związane z Unią Zdrowotną (propozycja 10.2) oraz ustanowienie lokalnych rad młodzieżowych (propozycja 36.8).

38. Ubolewa, że skonsolidowany wniosek Komisji Europejskiej dotyczący linii budżetowej 7 WRF („Europejska administracja publiczna”) nie obejmuje preliminarza budżetowego KR-u na 2024 r., przyjętego zdecydowaną większością głosów 15 marca 2023 r. (projekt „Wykorzystanie potencjału władz lokalnych i regionalnych do wzmocnienia UE” lub „Cinderella”), zwłaszcza w kontekście wyjątkowej zbieżności w czasie zbliżających się wyborów europejskich w 2024 r., korzyści wynikających z wyników Konferencji na temat przyszłości Europy oraz wniosków wyciągniętych z licznych kryzysów na szczeblach lokalnych i regionalnych znajdujących się w dalszym ciągu na pierwszej linii działań.

WRF, które promują spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną

39. Postuluje, by całe WRF zostały ukierunkowane na cele określone w art. 174 TFUE i poprzez wyważony podział zasobów ogólnie wnosily wkład w spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. Należy również zapewnić małym gminom równy dostęp do środków finansowania, w szczególności poprzez uproszczenie procedur składania wniosków i ukierunkowane wsparcie ze strony Unii Europejskiej.

40. Zwraca uwagę, że cele europejskiej polityki spójności można osiągnąć jedynie przy dostępności funduszy na inwestycje długoterminowe. Polityka spójności okazała się użytecznym narzędziem natychmiastowego reagowania na niedawne kryzysy, m.in. dzięki elastyczności i skuteczności zapewnianej przez zasadę partnerstwa i wielopoziomowego sprawowania rządów oraz dzięki istnieniu wyspecjalizowanego i umocowanego w terenie ekosystemu podmiotów zarządzających funduszami europejskimi. Stwierdza jednak, że choć pewna elastyczność jest niezbędna, nie można wykorzystywać tych funduszy do doraźnego reagowania kryzysowego, jak miało to miejsce w ostatnich miesiącach i latach. Trzeba zapewnić niezależną od kryzysów i chronioną pozycję budżetową, która instytucjom zarządzającym i beneficjentom finansowania umożliwi przewidywalne i długoterminowe inwestycje.

41. Podkreśla, że sprawą najwyższej wagi jest jak najszybsze udostępnienie wszystkim państwom członkowskim, zgodnie z wymogami prawnymi, krajowych pul środków finansowych przeznaczonych na politykę spójności, tak aby nie utrudniać wdrażania i zapewnić wszystkim beneficjentom równe warunki działania.

42. Apeluje, by wszystkie fundusze w dalszym ciągu były rozdzielane z pełnym poszanowaniem zasady partnerstwa. Największe korzyści rozwiną one wtedy, gdy do określania potrzeb w terenie zostaną włączeni odpowiedni partnerzy. Wzywa się Komisję Europejską do niezwłocznego przeprowadzenia przeglądu europejskiego kodeksu postępowania w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych⁽⁸⁾, aby zapewnić pełne zaangażowanie, zwiększyć pewność prawa dla instytucji zarządzających i zmniejszyć obciążenia administracyjne.

43. Uważa, że w przypadku funduszy strukturalnych system zarządzania dzielonego sprawdził się i warto go utrzymać. Także już istniejące fundusze oraz nowe fundusze, które mają zostać utworzone, powinny funkcjonować według tego systemu i być rozdzielane – w miarę możliwości – poprzez zarządzanie zdecentralizowane.

44. Dlatego wyraża krytykę, że fundusze na odbudowę po kryzysie (NextGenerationEU) nie stanowią formalnie części budżetu, gdyż taka struktura utrudnia spójne wykorzystanie środków. Wszystkie obecne i przyszłe fundusze powinny zostać w pełni włączone do budżetu.

45. Domaga się intensywniejszych wysiłków nastawionych na niwelowanie różnic na szczeblu lokalnym i regionalnym w Europie, które wciąż pogłębiają się w następstwie różnych kryzysów.

46. Podkreśla, że wiele regionów o silnej bazie przemysłowej przechodzi głęboką transformację strukturalną. Apeluje zatem, aby przyszła polityka inwestycyjna i polityka spójności ułatwiały ten proces i zapewniały zainteresowanym regionom ukierunkowane wsparcie w kształtowaniu transformacji ekologicznej, społecznej, demograficznej i cyfrowej. Należy przy tym przestrzegać zasady „nie szkodzić spójności”, zgodnie z którą „żadne działanie nie powinno utrudniać procesu konwergencji ani przyczyniać się do powstawania dysproporcji regionalnych”.

47. W związku z tym na etapie opracowywania i wdrażania funduszu transformacji należy wziąć pod uwagę nie tylko te terytoria, które stoją przed największymi wyzwaniami, ale również te, które już rozpoczęły transformację na pewnym szczeblu. Ponadto jeżeli władze lokalne i regionalne nie będą odpowiednio zaangażowane w ten proces, istnieje ryzyko nie zrównoważonego przydziału środków, bez priorytetowego traktowania poziomu NUTS 3.

⁽⁸⁾ Rozporządzenie delegowane (UE) nr 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (Dz.U. L 74 z 14.3.2014, s. 1).

48. Wzywa Komisję Europejską do zwiększenia środków budżetowych na sprawliwą transformację regionów motoryzacyjnych najpóźniej począwszy od 2028 r., ale najlepiej już podczas śródkresowego przeglądu obecnych WRF. W tym kontekście należy zapewnić regionom elastyczność w korzystaniu z finansowania, ponieważ wyzwania są bardzo zróżnicowane.

WRF, które jak najefektywniej wykorzystują istniejące zasoby

49. Dlatego apeluje do Komisji Europejskiej o zbadanie, jak obecne fundusze można spożytkować w najbardziej efektywny sposób. Wymogi na szczeblu europejskim powinny gwarantować, że nie tylko budżet Unii Europejskiej, ale także budżety lokalne i regionalne mogą być wykorzystywane w jak najbardziej efektywny sposób oraz że niepotrzebna biurokracja nie utrudnia wykorzystania zasobów.

50. Jest zdania, że cele UE i ich wdrażanie na szczeblu krajowym w państwach członkowskich przy pełnym uwzględnieniu zasad pomocniczości i samorządu lokalnego powinny w miarę możliwości dawać władzom lokalnym i regionalnym szerokie pole manewru, aby umożliwić podejście nastawione na konkretny obszar i konkretne potrzeby.

51. Zwraca ponadto uwagę na rozbudowaną i złożoną materię regulacyjną szczególnie w dziedzinie pomocy państwa i zamówień publicznych. Znaczna część samorządów lokalnych i regionalnych nie jest już w stanie samodzielnie przeprowadzić pełnej oceny prawnej i technicznej projektów i musi zasięgać porady u wyspecjalizowanych podmiotów trzecich. To znacznie ogranicza zdolność inwestycyjną władz lokalnych i regionalnych do inwestowania, gdyż tak wydane środki nie trafiają już na docelowe inwestycje. Wzywa prawodawcę do zapewnienia środków upraszczających i podkreśla potrzebę unikania nadmiernie rygorystycznego wdrażania. Ponadto zwraca się o przyznanie środków finansowych na poprawę regionalnych i lokalnych zdolności administracyjnych.

52. Stwierdza ponadto, że długotrwałe procedury udzielania zamówień znacznie utrudniają realizację projektów w ramach danego okresu wdrożenia lub okresu finansowania.

53. Dlatego z myślą o wzmocnieniu konkurencyjności UE oraz jej władz lokalnych i regionalnych domaga się dostosowania unijnych zasad pomocy państwa, aby wszystkim regionom zapewnić równe warunki inwestowania w przyszłe technologie i ich produkcję.

54. Uważa, że także rozporządzenia dotyczące funduszy strukturalnych należy sprawdzić pod kątem ewentualnych dalszych uproszczeń w procedurach składania wniosków i zarządzania. Proponuje, by Komisja i państwa członkowskie zidentyfikowały obciążenia administracyjne i by w momencie określania pomocy wzięły pod uwagę charakterystykę regionów, różnice między nimi oraz wyznaczone przez nie cele. Trzeba poprawić choćby spójność różnych funduszy na szczeblu europejskim i ich współdziałanie z finansowaniem krajowym i regionalnym. Podkreśla również specyfikę regionów najbardziej oddalonych, obszarów wiejskich i terytoriów o niekorzystnych warunkach naturalnych lub stojących w obliczu wyzwań demograficznych. Ponadto wzywa do zastanowienia się nad wprowadzeniem odstępstw od niektórych obowiązków, gdyż w większości przypadków mogą się z nich skutecznie wywiązać jedynie ci beneficjenci, którzy mają większy budżet, lepsze wyposażenie i licniejszą populację. Poza tym w perspektywie długoterminowej należy przewidzieć możliwość elastycznego wykorzystania funduszy, tak jak to uczyniono w reakcji na pandemię COVID-19. Zmniejszyłyby to obciążenia administracyjne i zwłaszcza mniejsze gminy oraz przedsiębiorstwa odniosłyby korzyści z tych uproszczeń.

55. Stwierdza, że ewentualny Europejski Fundusz na rzecz Suwerenności, rozważany jako odpowiedź na amerykańskie przepisy dotyczące redukcji inflacji, podobnie jak Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS) powinien wspierać europejskie przedsiębiorstwa w formie gwarancji poprzez wykorzystanie uwolnionych środków budżetowych, ale z zachowaniem większej równowagi geograficznej, przy której uwzględniano by słabiej rozwinięte państwa członkowskie w bardziej sprawliwy sposób, zapewniając większą elastyczność.

Bruksela, dnia 24 maja 2023 r.

Vasco ALVES CORDEIRO

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów